

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

У сучасних умовах трансформації вітчизняної економіки на інноваційну модель розвитку актуальності набувають дослідження проблем розвитку інвестиційної діяльності, забезпечення якісного інвестиційного типу зростання, в основі якого лежать масштабні інвестиції в реальний сектор економіки. На даний час роль інвестицій різко зросла і в подальшому буде зростати, оскільки вони є основою стабільного економічного розвитку, який дозволить зменшити розрив в основних макроекономічних показниках між нашою державою та розвиненими країнами, створить міцний фундамент для стійкого соціально-економічного розвитку та підвищення рівня життя населення.

Ключові слова: чинники, інвестиції, інвестиційна привабливість.

В современных условиях трансформации отечественной экономики на инновационную модель развития актуальность приобретают исследования проблем развития инвестиционной деятельности, обеспечение качественного инвестиционного типа роста, в основе которого лежат масштабные инвестиции в реальный сектор экономики. В настоящее время роль инвестиций резко возросла и в дальнейшем будет расти, поскольку они являются основой стабильного экономического развития, который позволит уменьшить разрыв в основных макроекономических показателях между нашим государством и развитыми странами, создаст прочный фундамент для устойчивого социально-экономического развития и повышения уровня жизни населения.

Ключевые слова: факторы, инвестиции, инвестиционная привлекательность.

In modern conditions the transformation of the national economy to an innovative model of relevance acquire research problems of investment, providing quality investment-type growth, which is based on large-scale investments in the real economy. At present, the role of investment has increased dramatically and will continue to grow as they are the basis of sustainable economic development, which will reduce the gap in key macroeconomic indicators between our country and developed countries, will create a strong foundation for sustainable socio-economic development and improve people's lives .Keywords: factors, investments, investment attraction.

Постановка проблеми. *В умовах переходу економіки України на інноваційну модель розвитку значущості набувають дослідження проблем активізації інвестиційної діяльності, забезпечення якісного інвестиційного типу зростання, в основі якого лежать масштабні інвестиції в реальний сектор економіки. У найближчій перспективі роль інвестицій різко зростатиме, оскільки вони є основою стабільного й стійкого економічного розвитку, який дозволить скоротити розрив в основних макроекономічних показниках між Україною і розвиненими країнами, створить передумови для підвищення рівня життя населення.*

Визначення чинників, які впливають на інвестиційну привабливість виробничо-економічних систем має велике економічне значення, оскільки

потрібно спочатку правильно оцінити умови, за яких відбуваються інвестиційні процеси, а потім здійснювати пошук найбільш привабливого об'єкту інвестування.

Прийняття інвестиційних рішень щодо вкладання капіталу в той чи інший об'єкт мотивується великою кількістю чинників інвестиційної привабливості. Тому важливо дослідити основні наукові підходи, провести узагальнення та систематизувати основні чинники, що визначають інвестиційну привабливість акціонерних товариств.

Аналіз останніх публікацій. Дослідженням питань інвестиційної привабливості та чинниками впливу на неї займалися такі зарубіжні та вітчизняні вчені Гуткевич С.[1], Герасимчук М.[2], Фльорко В.[3], Асаул А., Денисова І.[4], Шкура І.[5], Сиволапенко Н.[6], Гайдуцький А.[7] та інші науковці.

Виклад основного матеріалу. Важливою характерною ознакою розвитку інвестиційних процесів є постійна диверсифікація капіталів у різні країни, що зумовлено впливом багатьох мотиваційних чинників, які по-різному проявляються у часі та просторі. Тому для прийняття інвесторами рішення щодо вкладання капіталу потрібна об'єктивна оцінка інвестиційної привабливості економіки на основі узагальнення сукупності мотиваційних чинників, якими керуються інвестори.

Погляди низки авторів щодо цього питання децю відрізняються. Одні пропонують усі чинники інвестиційної привабливості поділити на дві великі групи: чинники, які впливають на прийняття рішень усіма інвесторами і чинники, які впливають на прийняття рішень іноземними інвесторами [1;2]

Класифікуючи чинники, що впливають на інвестиційну привабливість України, С. Гуткевич поділяє їх на дві групи: позитивні та негативні [1] Незважаючи на деяку категоричність формування негативних чинників, слід зазначити, що саме на такий їх набір дуже часто вказує більшість зарубіжних рейтингових агенцій.

В. Фльорко основними складовими чинниками, які забезпечують інвестиційну привабливість, називає: рівень інфляції, правовий захист інвесторів, рівень податкового тиску, функціонування вільних економічних зон, характер митної політики [3]. Вони, безумовно, мають важливий вплив на інвестиційну привабливість, проте на наш погляд потрібно їх систематизувати за черговістю аналізу, а також обґрунтувати причини, з яких не названо інші чинники, що діють на інвестиційну привабливість.

Російські економісти Асаул А.Н., Денисова І.В. [4], пропонують підхід, за яким фактори поділяють на об'єктивні та суб'єктивні. До об'єктивних факторів належать природно-кліматичні умови, географічне положення, стан навколишнього середовища. До суб'єктивних факторів – науковий потенціал, економічний стан, законодавчо-нормативна база, фактор ризику, трудові ресурси, соціальна інфраструктура.

І.Шкура [5] також вважає, що потрібно розрізняти чинники інвестиційної привабливості як: такі, що заважають і такі, що сприяють залученню інвестицій.

Н.Сиволапенко [6] вважає за доцільне розглядати дві групи чинників інвестиційної привабливості, які перешкоджають залученню інвестицій:

- на макрорівні: стан економіки та законодавства, політичну та економічну нестабільність, політику уряду, відсутність системи отримання інформації від інвестора;

- на мікрорівні: характер взаємовідносин між вітчизняними підприємствами та їх закордонними партнерами, а також з державними організаціями, відсутність досвіду роботи з іноземними партнерами. Відсутність відповідних норм та стандартів, бюрократичну процедуру вирішення практично всіх питань.

Німецька консультативна група до чинників, що заважають діяльності інвесторів в Україні, відносить [7]:

- правову невизначеність;
- економічну непрогнозованість;
- адміністративне втручання;
- обмеження свободи економічної діяльності у сфері зовнішньої торгівлі;
- відсутність розвиненої інфраструктури, в тому числі ринкової.

Крім зазначених вище чинників, які наводять вітчизняні та зарубіжні вчені, на нашу думку, доцільно розглянути групу чинників за специфікою впливу на інвестиційну привабливість. У цьому контексті доцільно виділити такі підгрупи: природні, фінансово-економічні, інфраструктурні, маркетингові, фіскальні та регуляторні чинники, які характеризують відповідні складові інвестиційної привабливості. Як узагальнення, наведемо схему ознак класифікації чинників інвестиційної привабливості (рис. 1).

Рис. 1 Класифікаційні ознаки інвестиційної привабливості

Ключовим завданням державної інвестиційної політики має стати формування мотиваційного механізму для суб'єктів господарювання, що заохочуватиме прийняття ними ефективних інвестиційних рішень. Активізація інвестиційної діяльності необхідна для здійснення назрілої структурної корекції національної економіки з метою її адаптації до конкурентних викликів посткризового світу.

1. Високий рівень конкуренції на світовому ринку інвестицій в умовах поширення фінансової глобалізації вимагає побудови виваженої та дієвої системи інвестиційних стимулів, для чого необхідно:

- передбачити під час доопрацювання Податкового кодексу України податкові інвестиційні стимули, диференційовані залежно від типу й обсягу інвестицій, розмірів підприємств, регіону інвестування, цілі інвестицій, інноваційного рівня виробництва, кількості новостворених робочих місць;
- запровадити інструментарій оцінювання довгострокової ефективності використання отриманих пільг, забезпечення цільового характеру їх використання та відповідальності отримувачів за порушення умов надання пільг тощо.

2. Наявність значного розпорошеного інвестиційного ресурсу у вигляді особистих заощаджень обумовлює потребу посилення інвестиційної активності фізичних осіб. Це потребує:

- заохочення розвитку та розширення сфери діяльності інститутів спільного інвестування шляхом удосконалення нормативно-правової бази їх функціонування, проведення відповідної інформаційної політики щодо поінформованості потенційних інвесторів, поширення ефективних практик, оцінювання надійності інвестиційних компаній тощо;
- організації випуску державних і муніципальних цінних паперів для продажу населенню з гарантованим рівнем доходності, надходження від яких спрямовуватимуться виключно на фінансування проектів розвитку;
- встановлення податкового кредиту для індивідуальних доходів громадян, укладених у цінні папери інститутів спільного інвестування та державні цінні папери.

3. Пріоритетність завдань технологічної модернізації потребує доповнення інвестиційної політики спеціальними заходами стимулювання інноваційної діяльності суб'єктів господарювання. Для цього необхідно:

- звільнити від оподаткування прибутку підприємств, які спрямовуються на впровадження інноваційних технологій у соціально значущих сферах (медична допомога, освіта, служби екстреної допомоги тощо);
- впровадити механізм податкового та митного стимулювання учасників зовнішньоекономічної діяльності, операції яких сконцентровані у сегменті торгівлі та супроводу високо та середньо-високотехнологічної промислової продукції, надання наукомістких і технологічно-орієнтованих

послуг, імпорту обладнання, що не має вітчизняних аналогів за критеріями технологічності та ефективності;

- запровадити порядок створення інноваційних асоціацій як засобу концентрації виробничими підприємствами фінансових ресурсів та розподілу ризиків реалізації інноваційних проектів;

- запровадити часткове державне гарантування інвестиційних кредитів;

- впровадити механізм надання державних гарантій для малих підприємств, що залучають кредити в комерційних банків для реалізації інноваційних проектів;

- реалізувати програми здешевлення кредитів шляхом субсидування ставки відсотків у сільському господарстві та переробній промисловості для малих і середніх підприємств, що зіткнулися з проблемою ліквідності внаслідок фінансово-економічної кризи та мали високий рівень платоспроможності до початку кризових явищ. При цьому можливим є диференціювання розмірів субсидій відповідно до терміну кредиту;

- розробити державну систему страхування ризиків інноваційної діяльності, зокрема спеціально створеною державною чи державно-приватною страховою компанією.

4. Держава спроможна позитивно впливати на інвестиційну динаміку як шляхом створення умов і правил діяльності, так і через збільшення обсягів державного інвестування, що водночас вимагає посилення його цільової спрямованості. Для цього необхідно:

створити спеціалізовану державну фінансово-кредитну установу (Державний банк реконструкції та розвитку – ДБРР), орієнтовану на підтримання інноваційних, технологічних проектів шляхом пільгового кредитування, субсидування відсотків, сплачуваних такими підприємствами за кредитами, отриманими в комерційних банках;

сформувати механізми інвестиційного спрямування внутрішніх державних запозичень понад потреби, обумовлені необхідністю обслуговування держборгу, через передачу ДБРР повноважень залучення, у межах визначених лімітів, позичкових ресурсів на інвестиційні потреби під гарантії держави;

розвивати державно-приватне партнерство в підтримці інвестиційної та інноваційної діяльності шляхом запровадження механізмів пайового фінансування (за участю приватних іноземних і українських фінансово-кредитних інститутів та ДБРР) масштабних інвестиційно-інноваційних проектів, державного інвестування акціонерного капіталу інвестиційних фондів, що здійснюють пріоритетне фінансування розвитку інноваційних галузей та проектів, створення стимулів для залучення приватного капіталу до інвестування в проекти розвитку локальної інфраструктури.

5. Використання потенціалу фінансової системи вимагатиме:

- розроблення механізмів стимулювання збільшення кредитування реального сектору економіки, зокрема шляхом гарантування доступу національного товаровиробника до кредитних ресурсів для завершення програм модернізації виробництва або розрахунків із кредиторами (для цього можуть виділятися довгострокові державні кредити підприємствам пріоритетних галузей промисловості, здійснюватися пріоритетне рефінансування банківської системи під програми кредитування реального сектору економіки); державного сприяння пролонгації боргових зобов'язань і реструктуризації боргів для українських підприємств з високим рівнем надійності;

- впровадження заходів щодо стимулювання кредитування інвестиційних планів корпоративного сектору української економіки шляхом компенсації відсотків за середньо і довгостроковими кредитами, залученими з комерційних банків, зменшення ставки резервування під видачу подібних кредитів, розширення кредитної підтримки інвестиційної діяльності галузей промисловості за рахунок фінансових ресурсів державних банків, створення спеціалізованого банку з метою інвестиційного кредитування наукоємних галузей. Відтак на сучасному етапі національна економіка потребує концентрації інвестиційних ресурсів на стратегічно важливих напрямках, що вимагає переходу до цілеспрямованої інвестиційної політики, яка сприятиме б зміцненню процесів генерування інвестиційних ресурсів в Україні, впорядкуванню їх використання, збільшенню частки інвестиційного спрямування доходів [8].

Висновки. Отже, враховуючи вищевикладене можна сказати, що особливої уваги серед складових інвестиційної привабливості заслуговує група мотиваційних чинників за специфікою впливу на інвестиційну привабливість, яка стосується пошуку маркетингових складових інвестиційної привабливості потенційних інвесторів. Ці чинники характеризують збутову інвестиційну привабливість, стратегію розвитку, дослідження та розширення ринків, експортну діяльність тощо. При цьому під маркетинговою привабливістю необхідно розуміти ємність, масштаби, структуру, динаміку розвитку ринку, його здатність сприйняти велику кількість матеріально-технічних ресурсів, конкурентну позицію, зовнішньоекономічну діяльність тощо.

За умов розвитку ринкових відносин в Україні однією з першочергових для будь-яких суб'єктів господарювання стає проблема зміцнення своїх позицій у ринковому середовищі та залучення інвестиційних ресурсів.

Особливо актуальною вона є для промислових підприємств, які за умов трансформації форм власності, розширення міжнародних економічних зв'язків згідно з тенденцією глобалізації, що викликає зміну ринків постачальників та споживачів, потребують розроблення методологічного забезпечення, яке відповідатиме адекватно сучасним умовам господарювання і сприятиме активізації інвестиційної діяльності виробничо-економічних систем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гуткевич С.А. Инвестиционная привлекательность аграрного сектора экономики: Монография / С.А. Гуткевич – К.: Изд-во Европ. ун-та. – 251с
2. Герасимчук М. Тенденції розвитку промисловості України на сучасному етапі / М. Герасимчук // Економіка України. – 2002. – №3. – С.34-37.
3. Фльорко В. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: проблеми врахування ризику і зниження його рівня / В. Фльорко // Регіональна економіка. – 2003. – №4. – С.190-199.
4. Асаул А.Н., Денисова И.В. Индивидуальное жилищное строительство – перспективное направление развития сельских поселений. (на примере Ленинградской области) [Электронный ресурс]. – режим доступа: http://www.aup.ru/books/m75/1_1.htm
5. Шкура І.С. Тенденції в умовах іноземного інвестування в економіку України. // Академ. Огляд: економіка та підприємництво. – 2002. - № 1 – С.17-21.
6. Сиволапенко Н. Інвестиційна привабливість України / Н. Сиволапенко // Економіст. – 2002 – № 6. – С. 84-85.]
7. Гайдучький А. Класифікація чинників інвестиційної привабливості економіки / А. Гайдучький // Ринок цінних паперів України. – 2004. – №9-10. – С.9-14.
8. Україна в 2010 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: монографія / за заг. ред. А. В. Єрмолаєва. – К. : НІСД, 2010. – 528 с.